

**СУЧАСНИЙ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
З КИТАЙСЬКОЇ МОВИ
ДЛЯ 1 КЛАСУ**

*Л. Г. Сократова,
учитель-методист китайської мови,
Заслужений вчитель України,
Київська гімназія східних мов №1,*

У статті розкрито питання концептуального перегляду та повного оновлення навчально-методичної бази для середніх шкіл з вивченням китайської мови як першої або другої іноземної, що є нагальним для української освіти в умовах її реформування та модернізації згідно стандартів європейської освіти. Над розв'язанням цієї проблеми кілька років працював колектив викладачів-китаїстів та методистів Київсь-

кої гімназії східних мов №1, зусиллями яких створено навчально-методичний комплекс «Чарівне королівство китайської мови» для 1-го класу.

Ключові слова: навчально-методична база, друга іноземна мова, стандарти європейської освіти, китайська мова, навчально-методичний комплекс.

В статті раскрыты вопросы концептуального пересмотра и полного обновления учебно-методической базы для средних школ с изучением китайского языка как первого или второго иностранного, что является актуальным для украинского образования в условиях его реформирования и модернизации по стандартам европейского образования. Над решением этой проблемы несколько лет работал коллектив преподавателей-китаистов и методистов Киевской гимназии восточных языков №1, усилиями которых создан учебно-методический комплекс «Вошебное королевство китайской языка» для 1-го класса.

Ключевые слова: учебно-методическая база, второй иностранный язык, стандарты европейского образования, китайский язык, учебно-методический комплекс.

This article deals with the question of the conceptual view and updating a complete educational base for secondary schools to study the Chinese language as a first or second foreign language, which is essential for Ukrainian education in its reform and modernization in accordance with the standards of European education. To solve this problem the teaching team of trainers and sinologists of Kiev school of Oriental Languages number 1 has been working for several years. Their efforts have resulted in educational and methodical complex «Chinese Magic Kingdom» for the 1st form.

Keywords: teaching base, a second foreign language, standards of European education, the Chinese language, educational and methodical complex.

Постановка проблеми. Освітня система країни за роки незалежності набула значного досвіду в міжнародному культурно-освітньому просторі. На рубежі ХХ–ХХІ ст. народи країн Сходу досягли значних успіхів у багатьох сферах. Вивчення східних мов, культур, цивілізацій в Україні стало нагальною потребою, що формує готовність до міжкультурної взаємодії, сприяє вихованню культури миру, толерантності, розвиває почуття дружби народів. Київська гімназія східних мов №1 посідає особливе місце в цьому процесі.

Важлива роль у забезпеченні системи навчання східних мов належить засобам навчання. Із цією метою у нашій гімназії створюються навчально-методичні комплекси з кожної східної мови.

Безумовно, основними засобами навчання є підручники. Підготовка їх має здійснюватися відповідно до наукових засад, прийнятих у галузі укладання підручників. Учителю доцільно надавати право вибору підручника, який відповідав би конкретним умовам навчання. Проте лише підручник не може забезпечити досягнення цілей, визначених державою щодо рівня володіння іноземною мовою випускників сучасної школи. Потрібно широко використовувати також інші засоби: робочі зошити, аудіо- та відеоматеріали, книжки для домашнього читання, текстові завдання тощо.

Доцільно активніше впроваджувати у практику школи електронні носії інформації, що не тільки урізноманітнюють навчальний процес, але й сприяють його ефективності, дають змогу індивідуалізувати та диференціювати навчальну діяльність учнів відповідно до їхніх особистісних рис, здібностей та рівнів навченості.

Аналіз останніх досліджень. Навчально-методичний комплекс навчання китайської мови для 1-го класу створено на основі творчої співпраці з вітчизняними і зарубіжними науковими, науково-методичними установами, вищими навчальними закладами за сприяння Міністерства освіти і науки України, Інституту педагогіки НАПН України, Головного управління освіти і науки Київської міської державної адміністрації. Особливе значення для розроблення і впровадження НМК з китайської мови навчання мали ідеї авторської програми Н. О. Орчинської та К. В. Тин, які в минулому займалися проблемами навчання китайської мови учнів 6–7-річного віку. У 1982 році Н. О. Орчинською була розроблена «Книга для вчителя китайської мови» для 1-го класу, яка була оновлена та покладена в основу навчального матеріалу підручника. Базовим для робочого зошита став підручник для каліграфічного письма Ю. В. Рюніна. Сучасні методичні підходи для подання навчального матеріалу були широко залучені у сучасних підручників, виданих останнім часом у Китаї: «Новий старт», «Вивчаємо китайську мову разом», «Весела китайська», «Китайська мова».

Мета статті – розкрити питання концептуального перегляду та повного оновлення навчально-методичної бази для середніх шкіл з вивченням китайської мови як першої або другої іноземної.

Основна частина. У розробленій вперше в Україні концепції навчання східних мов обумовлено доцільність створення НМК щодо вивчення східних мов. Навчально-методичний комплекс з китайської мови для 1-го класу включає матеріали для навчання, програми та методики викладання. НМК у 2009/2010 н.р. пройшов апробацію і був рекомендований МОН України для використання у навчально-виховному процесі як в загальноосвітніх школах, так і школах з поглибленим вивченням китайської мови.

Освітня програма початкової школи має забезпечувати оволодіння навичками та вміннями читання, письма і рахування, основами морально-етичного виховання, естетичного, інтелектуального й фізичного розвитку та трудової підготовки учнів. Особливістю здійснення освітньої програми початкової школи в гімназії є включення до базового курсу вивчення двох іноземних мов, починаючи з 1-го класу: першої східної і другої англійської мов. Це передбачає відповідне оволодіння базовим рівнем іноземних мов, здобуття загальних знань про культуру країн, мови яких вивчаються. Одночасне оволодіння молодшими учнями трьома різними типами мовної компетенції створює сприятливі умови для формування навичок зміни мовного коду, вміння зіставляти мовні явища, основ логічного мислення. Опанування цієї освітньої програми створює фундамент для продовження навчання на етапі основної школи.

У першому класі основна увага приділяється розвивальним аспектам навчання східної мови без орієнтації на обов'язкову динаміку в оволодінні мовним матеріалом. Особлива увага приділяється формуванню репродуктивних умінь, переважно на базі віршів, пісень, римувань, казок; ступінь рецептивного володіння мовою перевищує продуктивний. Учні долучають-

ся до мовлення й письма, однак вимоги до володіння письмовим мовленням гранично мінімізовані.

На першому році закладаються основи вмінь і навичок, що забезпечують елементарну мовну діяльність. Формуються навички мови й система знань учнів про писемність східних мов і структуру її знаків; закладаються основи навичок письма.

Підручники і навчальні посібники з китайської мови, які були створені в минулому тисячолітті, вже значно застаріли і вимагають кардинальних змін. Нещодавно МОН України були затверджені нові програми навчання зі східних мов для шкіл з поглибленим вивченням, які відповідають вимогам європейських стандартів щодо вивчення іноземних мов у школі. НМК для 1-го класу навчальних закладів з поглибленим вивченням китайської мови здійснено відповідно до наукових засад, прийнятих у галузі підручникотворення.

НМК створений вчителями-методистами Київської гімназії східних мов №1 Л. Г. Сократовою, Н. О. Орчинською та К. С. Мілюк. Авторська методика викладання китайської мови у 1-му класі сприяє поліпшенню знань учнів, збільшує їхній інтерес до вивчення китайської мови і значною мірою урізноманітнює навчальний процес.

НМК створено для навчання учнів першого класу основам комунікативних навичок. Курс побудовано на ретельно відібраній лексиці та простих граматичних моделях, які вводяться та активізуються у ситуаціях, притаманних повсякденному життю, що має першочергову цінність для навчання. Навчальний матеріал вводиться за максимального використання зорових і слухових засобів.

Усне опрацювання матеріалу передує навчанню читання та письма. Курс для першого року навчання складається з комплекту навчальних засобів, до якою включено: підручник «Чарівне королівство китайської мови» для учнів 1-го класу навчальних закладів з поглибленим вивченням китайської мови; «Книга для вчителя» (увійшли тексти монологів, діалогів, малюнки, фотографії, а також збірка методичних коментарів до кожного уроку курсу із зразками вправ, іграми, текстами пісень та віршів); «Робочий зошит» (містяться вправи з графіки абетки «пінїнь», графічним елементам та простішим ієрогліфам); CD-диск з озвученням лексичних одиниць, мовних кліше, зразків текстів, діалогів та монологів, пісень та віршів.

НМК з китайської мови для учнів 1-го класу (6–7-річного віку), які вивчають мову як іноземну протягом першого року навчання у школі з поглибленим вивченням китайської мови за наявності двох навчальних годин на тиждень, розподілено на 20 тематичних блоків, засвоєння яких розраховано на 70 класних годин, 10 з яких відведені на повторення матеріалу.

Мета курсу – формування в учнів комунікативної компетенції, підготовка до сприйняття інформації про структуру мови.

Навчання здійснюється за чотирма видами мовної діяльності, передбачає сформованість в учнів умінь усного та письмового спілкування, а саме: говоріння, аудіювання, читання й письма. Матеріал ретельно відібрано та

згруповано у такий спосіб, щоб забезпечити ефективне оволодіння всіма видами мовної діяльності.

Презентація матеріалу здійснюється відповідно до таких принципів: ніщо не вивчається учнями доти, поки не буде почуте; ніщо не пишеться доти, поки не будуть опановані правила написання як графічних елементів, так і простих ієрогліфів; ніщо не читається доти, поки не буде промовлено та прописано. Отже, навчальний матеріал розраховано на першочергове зорово-слухове сприйняття, промовляння, а потім здійснюється перехід до письма та читання простих ієрогліфів, слів, словосполучень.

Курс є максимально наочним: введено кольорові малюнки і фотографії. На цьому етапі навчання це виправдано, адже використання технічних засобів навчання дітьми у такому віці ускладнене. Значною допомогою для вчителя на уроці є застосування CD-диску. У такий спосіб авторами НМК докладені зусилля щодо спрощення роботи з навчальним матеріалом курсу, що став більш доступним для використання в аудиторії, яка не завжди має спеціальне сучасне обладнання.

Викладачі мають навчальні матеріали, які дають змогу проводити заняття з мінімальною витратою часу на їх підготовку. Така економія часу досягається завдяки «Книзі для вчителя», що містить методичні коментарі до роботи з кожним тематичним блоком курсу.

Розроблений НМК для першого класу з навчання китайської мови це, насамперед, новий навчальний засіб, який не тільки поліпшить знання учнів, але й підвищить їхній інтерес до вивчення китайської мови, урізноманітнить навчальний процес, сприятиме його ефективності, дасть змогу індивідуалізувати та диференціювати навчальну діяльність учнів відповідно до їхніх особистісних рис, здібностей та рівнів навченості.

Висновки. Створення сучасного НМК з китайської мови для 1-го класу є одним з важливих завдань для колективу вчителів китайської мови згідно з оновленою програмою з китайської мови, затвердженою МОН України, розробленою концепцією навчання східних мов у Київській гімназії східних мов №1.

Зміст викладання китайської мови як системи знань, умінь і навичок упроваджено у НМК для 1-го класу з китайської мови, який має сприяти розвитку мовної компетенції учнів, формуванню світогляду, підготовки до життя у багатокультурному, багатомовному суспільстві. Усе це можливо за допомогою сучасних навчальних засобів. Сучасний НМК для вивчення китайської мови у 1-му класі розроблено з урахуванням реформ в освітній системі України та авторських методик учителів китайської мови гімназії.